

(внесення змін у зміст шкільного предмета), запровадження у процес трудової підготовки школярів різноманітних типів, форм, методів навчання, ефективне поєднання традиційних та інноваційних підходів до організації навчально-виховного процесу (індивідуалізація навчання, робота з обдарованими дітьми, інтерактивні методики, нестандартні уроки, метод проектів, теорія вирішення винахідницьких задач, дидактичні ігри тощо), добір та створення засобів навчання, організація роботи учнів із навчальною інформацією на заняттях трудового навчання, пошук ефективних форм взаємодії вчителя та учнів, видів підтримки й допомоги школярам під час виконання практичних завдань. Важливе завдання професійно-педагогічної підготовки майбутніх вчителів трудового навчання полягає у підготовці творчих педагогів, здатних самостійно мислити, аналізувати різноманітні методичні і практичні матеріали, альтернативні підручники, програми, здійснювати їх відбір і будувати власну роботу у відповідності до сучасних вимог розвитку системи освіти. Випускник повинен вміти самостійно оцінювати і творчо застосовувати будь-які традиційні або нові підходи у трудовому навчанні. Майбутні вчителі трудового навчання повинні оволодіти базовими знаннями з педагогічної інноватики, інформацією про процеси оновлення сучасної загальноосвітньої школи, інноваційні підходи, що застосовуються в освітній галузі «Технологія», ознайомитися з досвідом вчителів-новаторів, які працюють у фаховій галузі, а також вчителів інших предметів [1].

Професійна підготовка майбутнього вчителя в умовах педагогічного університету відповідатиме сучасному рівню тоді, коли зміст, форми і методи фахової, методичної та психолого-педагогічної підготовки будуть орієнтовані на формування інноваційного вчителя. Це забезпечується взаємозв'язком навчально-пізнавальної, науково-, пошуково-дослідницької, практичної педагогічної діяльності студентів і спрямовується на реалізацію завдань сучасної інноваційної освіти [3].

Сказане вище дозволяє стверджувати, що дослідження питань підготовки майбутніх учителів трудового навчання до інноваційної педагогічної діяльності є актуальним, перспективним у світлі розбудови системи національної освіти. Для того щоб організувати процес професійного становлення педагога, що займається інноваційною діяльністю, необхідно розробити відповідну модель і програму. У подальшому можуть бути внесені корективи у плани підготовки вчителів трудового навчання, відповідно до інноваційних систем підготовки у галузі технологічної та професійної освіти, які б включали заняття з проектування та роботи на створеному обладнанні, що дозволить підвищити якість підготовки фахівців.

Список використаної літератури

1. Інноваційні педагогічні технології у трудовому навчанні : Навч.- метод. посібник / За заг. ред. О.М. Коберника, Г. В. Терещука. – Умань : СПД Жовтий, 2008. – 212 с.
2. Козлова О. Методика інноваційного пошуку вчителя: Навч.- метод. посібник. – Суми : ВВП «Мрія - 1» ЛТД, 1998. – 96 с.
3. Лісова С. Проектування інноваційних педагогічних систем підготовки фахівців у галузі технологічної та професійної освіти. Інноватика у вихованні. – Київ. Випуск 1. 2015. – С. 70-78.
4. Формування готовності майбутніх вчителів до інноваційної діяльності: теорія і практика: Колективна монографія / Авт. кол.: О.І. Огієнко, Т.Г. Калюжна, Л.О. Мільто, Ю.Л. Радченко, К.В. Котун – Київ, 2016. – 258 с.

Світлана Карпенко

ПЕДАГОГІЧНІ УМОВИ АКТИВІЗАЦІЇ ПІЗНАВАЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ УЧНІВ НА УРОКАХ ТРУДОВОГО НАВЧАННЯ

У “Національній доктрині розвитку освіти України у ХХІ столітті” особлива увага

акцентується на реформуванні освіти через її модернізацію та демократизацію на всіх рівнях. Сучасна загальноосвітня школа покликана підготувати таких випускників, в яких буде сформоване активне позитивне ставлення до праці, надбань матеріальної та духовної культур.

Проблема активізації пізнавальної діяльності була і є предметом дослідження багатьох вітчизняних і зарубіжних науковців, методистів і педагогів-практиків. Особливості формування особистості учня, його розвитку в процесі особистої діяльності, спрямованої на “відкриття” ним нових знань, активну участь в навчально-пізнавальному процесі, розкрито у працях О. Вербицького, Л. Виготського, П. Гальперіна, І. Гербарта, В. Давидова, А. Дистервега, Д. Дьюї, Д. Ельконіна, Я. Коменського, К. Ушинського, Г. Щедровицького та ін. Розкриттю психологічних аспектів пізнавальної діяльності присвятили свої праці К. Абульханова-Славська, С. Крягдже, О. Леонт'єв, Ю. Машбиць, С. Рубінштейн та ін. Дидактичні аспекти активізації пізнавальної діяльності досліджували Л. Арістова, В. Буряк, І. Волощук, П. Гальперін, Є. Голант, М. Гончаров, М. Данилов, Л. Занков, О. Коберник, М. Корець, Н. Кузьміна, І. Лернер, В. Лозова, П. Лузан, В. Мадзігон, М. Махмутов, В. Осинська, В. Пікельна, Н. Половнікова, В. Сидоренко, М. Скаткін, В. Сухомлинський, Н. Талізїна, Т. Шамова, Г. Щукіна та ін.

Основна мета трудового навчання – формування технічно, технологічно освіченої особистості, підготовленої до життя і активної трудової діяльності в сучасному високотехнологічному, інформаційному суспільстві. У цих умовах успішна реалізація педагогічних закономірностей при побудові й вдосконаленні навчально-виховного процесу передбачає врахування складного взаємозв'язку факторів, що відображають співвідношення в системі “учитель – учень”. У цій системі взаємозв'язку учитель є ланкою, яка спрямовує та стимулює навчально-пізнавальну діяльність учня. Важливим фактором успішної взаємодії між учителем і учнем є активна пізнавальна діяльність учнів. Саме в ній і полягає головний сенс організації навчального процесу в загальноосвітній школі, оскільки становлення учня як суб'єкта діяльності під час навчання забезпечує його активну життєву позицію не тільки в роки навчання, а й в майбутньому самостійному житті. Однією з найважливіших форм вияву активного ставлення людини до навколишньої дійсності є її діяльність. Для того щоб діяльність мала розвивальний вплив, обов'язковою є умова: учень повинен бути включений в активну діяльність, ефективність якої залежатиме від якості активності учня як суб'єкта. Постановка завдань пізнавальної діяльності є змістовою стороною її активізації. Другою, не менш важливою стороною, є соціальна організація предметної діяльності з метою максимальної активізації особистості. Якщо діяльність є успішною, то в особистості підсилюється бажання займатися нею. Це відображається в інтенсивному розвитку пізнавального інтересу в учнів. Разом з тим діяльність спрямована на засвоєння ними системи знань, умінь і навичок [3].

У педагогічній літературі є різні визначення пізнавальної діяльності учнів на уроках. Сенс їх зводиться до того, що методи пізнавальної діяльності – це способи роботи вчителя (викладача) й учнів, за допомогою яких досягається оволодіння знаннями, уміннями і навичками, формується світогляд учнів, розвиваються їх здібності. Ми вважаємо, що сутність тих чи інших методів значною мірою залежить від використовуваної методичної системи і що наведений вище підхід до методів навчання відображає лише традиційну систему навчання. Тому вважаємо, що в сучасних умовах під методами навчання слід розуміти способи спільної та індивідуальної, взаємозалежної та взаємообумовленої рефлексивно-особистісної діяльності викладача й учнів, що дозволяють вирішувати змістові та процесуальні дидактичні завдання, які відповідають даній педагогічній системі. Так, наприклад, у рамках розвивального навчання у школі методи і прийоми навчання повинні бути адекватні завданню розвитку творчих здібностей і пізнавальної самостійності учнів, що пов'язано з оволодінням теоретичними

знаннями і способами одержання нових знань, які повинні включати учнів у діяльність щодо набуття знань і їх розвитку. З одного боку, тут приєднується спільна й індивідуальна діяльність, що вже підкреслює приналежність методів до розвиваючих типів навчання; з іншого боку, це не лише взаємопов'язана, але і взаємозумовлена діяльність, що свідчить про діяльність, зумовлену взаємним зв'язком учасників освітнього процесу. Це означає, що взаємопов'язана діяльність і її результати повинні зумовлювати динаміку взаємодії викладача й учня [2].

Пізнавальна діяльність – це єдність тактильного сприйняття, теоретичного мислення і практичної діяльності. Вона здійснюється на кожному життєвому кроку, у всіх видах діяльності і соціальних взаємин що вчать (продуктивний і суспільно корисний праця, ціннісно-орієнтаційна і художньо-естетична діяльність, спілкування), а також шляхом виконання різних наочно-практичних дій в учбовому процесі (експериментування, конструювання, вирішення дослідницьких завдань і тому подібне). Але тільки в процесі навчання пізнання набуває чітке оформлення в персоною, властивою тільки людині учбово-пізнавальної діяльності або ученні [1].

Одним із найбільш ефективних способів активізації навчально-виховного процесу є проблемність. Можливості активізувати пізнавальну діяльність учнів на уроці трудового навчання значно зростають, коли вчитель організує діяльність учня так, що він буде змушений не просто виконувати трудове завдання за зразком чи вказівкою вчителя, а прагнув би особисто внести нехай найпростіші зміни.

Використання комп'ютера в процесі трудового навчання значно підвищує продуктивність пізнавальної діяльності учнів, оскільки він забезпечує високу ступінь індивідуалізації навчання, створює можливості приведення у відповідність вимоги і складності навчальної програми до рівня здібностей і можливостей кожного учня [3].

Педагогічними умовами успішної активізації пізнавальної діяльності учнів у навчально-виховному процесі основної школи є: систематичний, цілеспрямований розвиток мотивації навчально-трудої діяльності учнів; створення “ситуації успіху” в пізнавальній діяльності; диференціація процесу навчання; організація проблемного навчання; використання методичної комп'ютерно-орієнтованої системи навчання.

Важливість і складність завдань, що стоять сьогодні перед загальноосвітньою школою, вимагають підвищення рівня активності учнів у навчально-виховному процесу, зокрема на уроках трудового навчання. З психолого-педагогічної точки зору, вирішення цього завдання пов'язане з забезпеченням умов, що сприяють активізації пізнавальної діяльності учнів основної школи на уроках трудового навчання.

Список використаної літератури

1. Педагогіка. Навчальний посібник для студентів педагогічних вузів і педагогічних коледжей / За ред. П.І. Підкасистого. – М.: 2008. – 640 с.
2. *Микитюк О.* Пізнавальна діяльність учнів на уроках трудового навчання (технологій). Педагогіка і психологія професійної освіти. 2013. № 1. С. 93-101.
3. *Сушенцев О.* Педагогічні умови активізації пізнавальної діяльності учнів основної школи на уроках трудового навчання: автореф. дис. ... канд. пед наук – 13.00.02 – теорія та методика трудового навчання. Київ, 2010.

Олег Шерстюк

СУЧАСНЕ ІНФОРМАЦІЙНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ НА УРОКАХ ФІЗИЧНОГО ВИХОВАННЯ

Нинішній світ як у глобальному, так і в локальному вимірі зазнає змін, що вимагає нових підходів до підготовки людини до життя, зокрема, засобами освіти. Традиційна освіта, зберігаючи загалом свій конструктивний зміст, багато в чому відстає від потреби